

Financováním spaloven z evropských peněz jen pokračujeme v podpoře poškozování životního prostředí

26.1.2024 - | Arnika

Evropská investiční banka na konci roku 2023 potvrdila, že bude prostřednictvím Modernizačního fondu České republiky, administrovaným Státním fondem pro životní prostředí, spadajícím pod Ministerstvo životního prostředí, financovat pět zařízení pro energetické využití odpadu (ZEVO). Mezi nimi jsou i čtyři projekty na stavbu nových spaloven odpadů. Paradoxní je, že spalovny tak získají finanční prostředky z evropského systému pro obchodování s emisními povolenkami (EU ETS), do kterého budou muset nejpozději od roku 2030, z důvodu značného množství emisí oxidu uhličitého z těchto zařízení, samy přispívat.

Konkrétně se jedná o projekty na modernizaci SAKO Brno (117 mil. EUR) a stavbu ZEVO Mělník (250 mil. EUR), ZEVO Komořany (106 mil. EUR), ZEVO Písek (54 mil. EUR) a ZEVO Planá (58 mil. EUR) [1]. **Poslední dva jmenované záměry přitom dosud ani neprošly procesem posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) a nezískaly tak souhlasné stanovisko Ministerstva životního prostředí.**

“Vzhledem k posloupnosti procesů plánování takovýchto projektů vzniká otázka, zda nemohou připsané finance ovlivnit výsledek procesu posuzování vlivů těchto zařízení na životní prostředí. Podle nás to svým způsobem jeho výsledek předjímá,” říká Nikola Jelínek, odbornice na toxické látky a životní prostředí Arniky.

Vliv spaloven odpadů na planetární ekosystém má přitom potenciál mít závažné a dlouhodobé důsledky. S klesajícími emisemi oxidu uhličitého v jiných odvětvích bude mít spalování odpadů v budoucnosti ještě významnější a negativnější vliv na změnu klimatu než nyní, což bude dále umocněno desítky let dlouhou životností těchto zařízení.

“Uhlík obsažený v odpadu může být fosilního nebo biogenního původu. Zatímco se spálením jedné tuny odpadu do atmosféry uvolní 0,7 až 1,7 tuny oxidu uhličitého [2], započítává se pouze množství uvolněného fosilního uhlíku, který je v odpadech přítomen především díky plastům a tvoří přibližně polovinu přítomného uhlíku. Reálné emise CO₂ ze spaloven odpadů tak jsou přibližně dvakrát vyšší, než si myslíme,” dodává Jelínek.

Podle aktuální studie z Jižní Koreje (Kwon et al., 2023) povede do roku 2050 přeměna plastového odpadu na energii (včetně spalování v ZEVO) k větším emisím oxidu uhličitého než spalování fosilních paliv. Evropská komise navíc už v roce 2020 přidala ZEVO vedle uhelných elektráren na seznam neudržitelných aktivit, protože blokují rozvoj materiálové recyklace a předcházení vzniku odpadů [3]. V České republice navzdory tomu setrvale stoupá počet projektů na jejich výstavbu.

“Spalování odpadů patří mezi činnosti výrazně poškozující životní prostředí [4]. Z tohoto důvodu nemohou být dotovány projekty spaloven nikde v EU ze Strukturálních fondů Evropské unie. Projekty podporované z Modernizačního fondu však mají až do 1. ledna 2025 výjimku a nemusí proto prokazovat zda výrazně nepoškozují životní prostředí. Takže až se budeme divit, že Česko v roce 2025 nedosáhlo požadované 55% míry recyklace komunálních odpadů a hrozí nám evropské sankce, budeme vědět, že to je proto, že jsme dotovali pálení odpadků namísto jejich recyklace.” řekl Ivo

Kropáček, odpadový expert Hnutí DUHA.

Také podle Arniky je financování projektů, které pokračují ve spalování fosilních paliv, problematické. Nepomůže nám při odklonu od spalování hnědého uhlí, a nijak nepřispívá k řešení klimatické krize. Naopak nás donutí ještě dlouhá léta tvořit odpad pro zařízení, která ničí cenné suroviny, nezachovávají přírodní zdroje, poškozují environmentální cíle EU a přispívají k překračování bezpečných planetárních mezí. Spalovny negativně ovlivňují životní prostředí a zdraví nás všech.

[1]

<https://www.komora.cz/legislation/248-23-zprava-o-implementaci-modernizacniho-fondu-v-crt4-12-2023/>

[2] Vähk, 2019

(https://zerowasteeurope.eu/wp-content/uploads/edd/2019/09/ZWE_Policy-briefing_The-impact-of-Waste-to-Energy-incineration-on-Climate.pdf)

[3] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020R0852&from=EN>

[4] podle článku 17, 1) d) ii) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2020/852 ze dne 18. června 2020, viz

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852&from=EN>

Pro více informací prosím kontaktujte tiskového mluvčího Arniky Luboše Pavloviče (Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript., +420 606 727 942).

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/financovanim-spaloven-z-evropskych-penez-jen-pokracujeme-v-podpore-poskozovani-zivotniho-prostredi>